

УДК 316.32:321.7

ВЗАЄМОДІЯ ОСВІТИ І ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Силка О.В.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Тіхонова Л.А.
Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії,
м. Харків, Україна
e-mail: oleh.sylka@nure.ua

The article examines the issues concerning the interaction between politics and education in modern globalized society. Considered axiological aspects of the development of modern education within the framework of the functioning of politics. It is proven that education is able to influence the political sphere of society and solve certain political tasks. It can be recognized as a tool of "soft power", and the use of such a tool is aimed at achieving the goals of international cooperation and the development of academic mobility. The educational environment of a modern school and higher educational institution is able to shape the system of values and worldview of a person of the future society.

Останнім часом актуалізувалася така тема для дискусій як взаємодія освіти і політики. Ця дискусія поступово набуває нові форми та змушує науковців замислюватися над тим, яким чином необхідно вибудовувати розвиток освіти у ХХІ сторіччі. Зараз вже зрозуміло, що освіту потрібно сприймати як сферу державної політики і навіть як інструмент м'якої сили. В епоху глобалізації по-новому оцінюється не тільки роль освіти у суспільстві, але і її політико утворювальна функція. Глобалізація та функціоналізм, що притаманний інформаційному суспільству, сприяють поступовому розмиванню та певній деформації традиційних національних цінностей. Прихильники глобалізації дещо ідеалізують глобальні цінності і нове розуміння людини. Вони не завжди враховують певну підміну цінностей і зміну цілепокладання на користь конкретних учасників політичного процесу. Саме тому, нам здається досить актуальним розглянути аксіологічний контекст розвитку сучасної освіти у межах функціонування політики. Аксіологія – це вчення про ціннісну складову людського буття. Вона нерозривно пов'язана із освітою, бо освіта є найпотужнішим механізмом генерації та трансляції духовно-моральних установок і цінностей. Саме освітнє середовище сучасної школи та вищого навчального закладу здатне формувати систему цінностей та світогляду людини майбутнього суспільства. Відомо, що освіта консолідує суспільство, формує громадянську свідомість та закладає основи політичної соціалізації. Освіта здатна впливати на політичну сферу суспільства та вирішувати певні політичні завдання. Сучасні дослідники політичних процесів навіть вважають, що освіта може бути визнана

інструментом «м'якої сили», а використання такого інструменту орієнтується на досягнення цілей міжнародного співробітництва та розвитку академічної мобільності. Отже, держава, яка реалізує освітні програми для студентів-іноземців, розуміє, що випускник ВНЗ не тільки має відбутися як фахівець та зайняти певне соціальне становище. Поступово він зможе транслювати саме ті цінності, що були закладені його викладачами та оточуючим середовищем у навчальному закладі.

У понятті «освіта» діалектично поєднуються два аксіологічні сенси. Перший з них відображає цілеспрямований та організований процес передачі знань та формування умінь і навичок. Другий сенс полягає у тому, що освіта відтворює людські ресурси, що необхідні для поступального розвитку культури та цивілізації в цілому. Таким чином освіта спрямована не тільки на збереження та відтворення культури, а й на її розвиток в умовах постійних соціально-економічних перетворень. Практично завжди освітні традиції базуються на визнанні єдності навчання та виховання. У цьому сенсі освіта – це не тільки передача знань, це формування світоглядних та моральних орієнтирів, притаманних певному суспільству. Діалектика цього процесу і є аксіологічною основою освіти як соціокультурного феномену, на ній базуються уявлення суспільства про стратегію та пріоритети освітньої політики держави. Треба враховувати, що вплив освіти на політичну сферу визначається кореляційною залежністю напрямків освіти та цивілізаційного розвитку.

Сфера освіти повинна максимально повно виконувати запити держави у професійних кадрах, що готові забезпечувати стабільний розвиток усіх царин життя суспільства. Сучасне глобалізоване та інформатизоване суспільство перетворює гуманістичну складову освіти. Глобальна економіка вимагає підготовки функціонального індивіда, формування якого в умовах сучасних освітніх систем є важливим завданням держави. З іншого боку – діалектична взаємодія процесів глобалізації та регіоналізації робить важливою метою освіти формування у особистості стійких уявлень про національні культурні та духовні цінності. Зважаючи на те, що Болонський процес передбачає формування загальноєвропейського освітнього простору та формування і розвиток європейських культурних цінностей, вітчизняній освіті необхідно розробити певні механізми збереження національної специфіки української освіти з урахуванням особливостей входження нашої країни у світовий освітній простір. Незмінними повинні залишатися такі базові ідеї освіти як пошук істини, спадковість культури, проведення наукових досліджень, пов'язаних з освітнім процесом.